

SİVAS ANADOLU KADINLARI MÜDAFAA-İ VATAN CEMİYETİ VE NİZAMNAMESİ

Necdet BAYRAKTAROĞLU / (E) Savcı

Osmanlı devleti I. Dünya Savaşında, ortakları yenilerek savaşı kaybetmesi üzerine 30 Ekim 1918'de Mondros Mütarekesi imzalanması sonrası silahlarını bırakıp savaştan çekilmek zorunda kaldı. İtilaf Devletleri Mondros mütarekesi uyarınca Anadolu'yu işgal etmeye başladılar. İngilizler Mısır, Suriye, Hicaz, Yunanlılar İzmir, Aydın ve Nazilli, Manisa, İtalyanlar Antalya, Konya, Fransızlar ise Urfa, Antep, Maraş ve Adana bölgelerini ele geçirdiler. Aynı zamanda bu müttefik birlikleri İstanbul'u ve boğazları kuşatma altına alarak, Osmanlı hükümetini baskı altında tutmaya çalıştılar.

Türk vatanının bütünlüğü ve Türk Milletinin bağımsızlığı tehlikede idi. Türk Milleti topraklarında başlayan bu işgaller üzerine haklarını savunmaya başladı. Türk Milletinin hareketini başlatmak için 19 Mayıs 1919'da Mustafa Kemal Paşa Samsun'a çıkarak **"Esas olan, Türk Milletinin saygın ve onurlu bir millet olarak yaşamasıdır. Bu esas ancak tam bağımsızlığa sahip olmakla sağlanabilir..."** diyerek milli mücadelenin hedefini açıkladı.

28 Mayıs 1919'da Havza genelgesi ile Türk yurdunun parçalanmasını önlemek için Anadolu'da Milli müdafaayı başlatacak cemiyetlerin kurulması ve yaygınlaştırılması kararlaştırıldı. Daha sonra Mustafa Kemal Paşa Sivas'a geldi ve Sivas'taki yöneticilerle görüşerek **"Halkın çoğunluğunu, özellikle okumuş ve genç unsurları maksat ve gaye etrafında toplayınız"** dedi. 4 Eylül 1919'da Anadolu'nun birçok vilayetlerinden gelen temsilcilerle Sivas Kongresini topladı. Sivas Kongresi nutkunda Mustafa Kemal Paşa:

"Muhterem Efendiler! Vatanın ve milletin kurtuluşunu amaçlayan zorlayıcı sebepler; sizleri bunca meşakkat ve engellere rağmen Sivas'ta topladı... Saygıdeğer heyetiniz, kurtarıcı görüşmelerine başlamadan önce bazı bilgiler vermeme izninizi rica ederim..."

İtilaf devletlerinden güç alan memleketimizdeki Hıristiyan halklar milletimizin haysiyetini kırmayı ve ona zarar vermeyi amaçlayan çılgınca hareketlere koyuldu. Batı Anadolu'da İslam'ın kutsal ocağına dahil olan Yunan zalimleri, İtilaf Devletlerinin hoşgörüsü ile canavarca kö-

tülükler yaptı. Doğuda Ermeniler, Kızılırmak'a kadar yayılma hazırlıklarına ve şimdiden sınırlarımıza kadar dayanan katliam işine başladı. Karadeniz sahillerimizde Pontus krallığı hayalinin gerçekleştirilmesine bile çalışıldı. Adana, Antep, Maraş ve Konya yöresine kadar Anatalya işgal edildi ve Trakya da işgal bölgesine katıldı...

Efendiler! İtilaf Devletlerinin haksızlıkları ve merkezi hükümetin güçsüzlüğü ve beceriksizliği karşısında milletimiz; varlığını ispat etme ve fiili tecavüzlere karşı namus ve bağımsızlığını gerçekten koruma hükmünü vermede kaldı. İstenildiği biçimde doğuda biten bir savaşın her türlü meşakkat ve elemelerini görmüş ve özellikle Ermenilerin vahşet ve zulümlerine sahne olmuş yasal sınır vilayetlerimiz namus ve milli bağımsızlığı kurtarmak için Müdafaa-i Hukuk-ı Milliye, Muhafaza-i Hukuk-ı Milliye cemiyetlerini kurdular. Doğudan ve güneyden tehlike hisseden Diyarbakır vilayetimizde de Müdafaa-i Vatan cemiyetleri kurdular. Batıda Yunanlıların tecavüzü ihtimaline karşı kurulan Müdafaa-i Hukuk-ı Milliye

Cemiyeti Yunanlıların, sevgili topraklarımıza ayak basması üzerine onlara bağlanmayı gerçekten reddetmeye başladı.

Özetle; batıdan ve doğudan yükselen milletin sesi, Anadolu'nun en ücra köşesinde yankı buldu; bundan dolayı milli cemiyetler, düşmanların tutsak boyunduruğuna girmemek amacıyla milli vicdanın kararlılığından ve iradesinden doğmuş biricik teşkilat oldu. Bu sayede yüzyıllardır bağımsız yaşayan milletimiz varlığını dünyaya göstermeye başladı. (1)

Genel kongre kurulunda, Anadolu ve Rumeli'nin haksız işgalden kurtarılması amacı ve takip edilecek yol, genel teşkilat ve cemiyetleri yönetmek amacıyla Heyet-i Temsiliye seçilerek birçok önemli kararlar alındı. 11 Eylül 1919'da milli uyanıştan doğan Genel Kongre Bildirgesinde: **"Milli sınırlar içinde bulunan vatan parçalarının bütün ve birbirinden ayrılamaz olduğu ve milli bağımsızlığımızın sağlanması, millet iradesinin egemen kılınması, ülkenin herhangi bir yerine karşı gerçekleştirilen ve istila amacı taşıyan müdahale ve işgallere karşı milli birlikle savunma ve karşı koyma, milletin kendi kaderini belirlemesi için mücadele edilmesi, milli vicdandan doğan cemiyetlerin Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti adı altında toplanması"** kararı açıklandı. Aynı zamanda bu kararlarda, kadınlarımızın üzerine düşen görevleri yerine getirmesi ve top yekûn yapılacak savaşta, kadınlarımızın örgütlenmesinin de önemli olduğu özellikle belirtildi. Çünkü vatan savunmasında, kadın erkek herkese ihtiyaç vardı.

Yunanlıların İzmir, Aydın ve Manisa'yı işgalleri sırasında insanlarımızı vahşice katledip, kadın ve kızlarımızı tecavüz edildiği kara günlerde kadınlarımız, İtilaf Devletleri ve İs-

Sivas'ta Kurulan Anadolu Kadınları Müdafaa-i Vatan Cemiyeti Başkanı Melek Reşit Hanım, Eşi Sivas Valisi Reşit (Ramabaz) Paşa ve Çocukları

<https://www.rekabet.net/makale/mill-mucadelede-ekonomik-sikintilar-6-br-sivasta-yasanan-ekonomik-sikintilar-b-79/>

tanbul Hükümetine karşı protesto şeklinde tepkilerini bildirilerle ortaya koydular. Milli Orduya maddi

ve mal yardımı kampanyaları ile askerlerimizin silah ve mühimmat, yiyecek, giyecek yönünden yetersiz

Sivas Anadolu Kadınları Müdafaa-i Vatan Cemiyeti II. Başkanı Makbule Hanım ve Arkadaşları

https://ataturkilkeleri.deu.edu.tr/ai/uploaded_files/file/dergi%2024/08_.pdf

<https://www.ulusal.com.tr/gundem/ckd-den-yildonumu-kutlamasi-h245217.html>

ve mahrum bulunduğu dar anlarda, sıkıntılı ve zor günlerde katkıda bulunan kadınlarımız, üzerlerine düşen görevlerin ve yüklenecekleri sorumluluğun bilinci ile büyük hizmetler vermeye başladılar.

Sivas kongresinden iki ay sonra Sivaslı kadınlar bu sorumluluk bilinci ile Sivas Valisi Reşit Paşa'nın eşi Melek Hanım ve arkadaşları bir araya gelerek bir cemiyetin kurulması amacıyla çalışma içine girdiler. Mahalle mahalle gezerek, konuşma ve müsamereler yaparak, mevlitler düzenleyerek, mitingler tertip edip milli mücadelenin önemini anlattılar. Yüksek kültür düzeyi bulunan bu kadınlar, sorumluluk sahibi, fedakâr, gayretli ve kararlı hanımlardı. Cemiyette görev alan hanımlar genellikle bölgenin ileri gelen ailelerine mensuptu. Kız Numune Mektebinde dikiş atölyesi kurarak, cephedeki askerler için askeri kıyafet dikmeye başladılar. Ayrıca, halk için diktikleri kıyafetlerden aldıkları paraları da cepheye gönderdiler. Melek Reşit Hanımın başkanlığında oluşan cemiyet üyelerinin, 28 Kasım 1919'da kuruluş öncesi 800 üyeli genel toplantıda, Melek Reşit Hanım vatansever Sivaslı kadınlara şöyle sesleniyordu:

"Muhterem Hemşirelerim! Bugün buraya toplanmadaki maksadımız, memleketimiz hakkında biraz görüşmek, dertleşmek, ağlaşmak,

Cenab-ı Hakka yalvarmak, lazım gelirse vatanın müdafaa-i için hatıta ölüme bile katlanmaktır. Çünkü istiklalini kaybeden bir millet, en büyük rahata nail olsa bile artık o memleketin sahibi değildir, esiridir...

İzmir'in muvakkat bir işgali esnasında bile dindaşlarımıza ne hakaretler yapıldığını görüyoruz. Halbuki biz daha istiklalini muhafaza eden, parlak bir tarihe sahip olan bir milletiz. Hülâsa hemşirelerim, bizim için ya ölüm ya istiklal! Bunu düşünerek Anadolu Kadınları Müdafaa-i Vatan Cemiyeti namı ile sırf seslerimizi, memleketimizi parçalamak isteyenlere işittirmek için delâletinizle bir cemiyet teşkil etmeye karar verdik. Bu cemiyet, sırf müşterek hukukunuzu müdafaa edecek. Bu cemiyet efradının heyet-i idaresi on altı kişiden ibaret olacaktır. Kimleri seçmek isterseniz memurin ve yerli haremlerinden seçiniz. Yalnız, sizin hukukunuzu mümkün olduğu kadar müdafaa edebilecek liyakatta hanımlar olsun. Maksat-ı teşekkül memleketin müdafaa-sıdır. Hemen Cenab-ı Hak teşebbüsümüzde muvaffak bil-hayreylesin. Amin!"

Aynı gün toplantıda konuşan Yetimler Yurdu Müdiresi Makbule Hanım da: **"... En büyük vazifemiz istiklalimizi muhafaza etmek, vatanımızı kurtarmak, düşman eline teslim etmemektir. Bir tek Türk Müslüman**

kalıncaya kadar müdafaa etmektir. Fakat zannetmeyiniz ki bu vazife yalnız erkeklere aittir. Hayır hanımefendiler! Vatan, sevgili vatan, erkeklerin olduğu kadar da bizimdir. Biz de vatanın anasıyız" diye çok önemli bir konuşma yapmıştır.

Aynı toplantıda konuşan Belkis Raif Hanım da: **"Muhterem Hemşirelerim! İtilaf Devletleri ile barış anlaşması imzaladığımız günden beri yapılan haksız işgaller karşısında hakkını isteyen, hak diye bağırarak Türk milletini bağlamak istiyorlar. Türk milleti öyle kolay kolay boğulamaz. Mağlubiyet bir milletin ortadan kaldırılması değildir. Hanımefendiler, düştüğümüz bu felaketten kendimizi kurtaracak yine kendimiziz... Bu sevgili Müslüman topraklarının her karışında bir şehidimiz vardır. Bu mübarek topraklarının müdafaa-sı kadın, erkek hepimizin borcudur. Çünkü Hanımlar, biz de vatanın anasıyız, bugün malımızla, canımızla yardım etmek bizim de borcumuzdur. Biz Sivaslılar bu içtihadta bütün Anadolu kadınlığına rehber olduk. Bu vazifeden ölüm bile olsa dönmeyeceğiz. Malımız da canımız da vatanındır, vatanındır, vatanın Hanımefendiler"** diye çok anlamlı bir konuşmada bulunmuştur. (2)

Vatan savunması için bu azimli teşebbüs sonucunda, 7 Aralık 1919'da Anadolu Kadınları Müdafaa-i Vatan Cemiyetinin kuruluş dilekçesini Sivas Valiliğine verdiler. 8 Aralık 1919'da İrade-i Milliye Gazetesinin 15. sayısında cemiyetin kuruluşu kamuoyuna şu şekilde bildirildi: **"Sivas hanımları geçen Cuma günü Numune Mektebinde toplanarak memleketin bütünlüğü ve istiklalini müdafaa uğrunda bütün Anadolu'nun birliği için çalışmak üzere bir cemiyet kurmuşlardır"** (3)

9 Aralık 1919'da cemiyetin kuruluşu onaylandıktan sonra, 12 Aralık

1919'da Mustafa Kemal Paşaya, cemiyetin kurulduğunu şu yazı ile bildirdiler:

“Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti Reis-i Muhteremi Mustafa Kemal Paşa Hazretlerine

Muhterem ve Mübeccel Kardeşlerimiz!

Sizleri kendimize rehber ittihaz ederek Anadolu Kadınları Müdafaa-i Vatan Cemiyeti namıyla bir cemiyet teşkil ettik... Maksat müdafaa-i vatandır. Biz hemşireleriniz de siz muhterem kardeşlerimizle beraber olacağız yahut beraber yaşamak hakkını kazanacağız ve bugünden itibaren cemiyetimiz muhterem kardeşlerimizin vatani her emirlerini ifâyâ bir dakika tereddüt etmeyecek hazır olduğumuzu arz ile bizleri vazifemizde teşcî edecek ma'nevi müzaheretlerinize dâimen intizar, eyler nâmütenahî hürmetlerimizin kabulünü istirham eyleriz. (4)

Mustafa Kemal Paşa da, gelen yazıya karşı 13 Aralık 1919'da verdiği cevapta şöyle diyordu:

“Anadolu Kadınları Müdafaa-i Vatan cemiyeti Heyet-i İdare-i Muhteremesine

Cemiyet-i muhteremelerinin teşkilatına ait nizamname ve bunun melûf bulunduğu tezkere-i afifaneleri Heyet-i Temsiliyeye kıraat olundu. Anadolu'nun bilhassa pek büyük inkılâplara muhtaç olan kadınlık hayatında âtiyen pek büyük âsâr-ı terakki ve intibah va'd eden bu şayan-ı takdir teşebbüs, memleketin her türlü selâmet ve saadetini gaye edinmiş olan heyetimizin bihakkın müstelzim-i şükranı oldu. Türk kadınlarının fedakarlıkları bu gibi içtimâî vesilelerle tezahür ettikçe bütün cihan nazarında, hususiyile Avrupa'nın bize muhalif olan efkâr-ı umumiyesi muvacehesinde müstakbelin asrî bir Türkiyesine vücut

verecek kabiliyet-i milliyemizi isbat edeceğinden menâfi-i milliye ve vataniyede hanımefendilerin de müşâreket-i fikriye ve ruhiyesi memleket namına mucib-i iftihardır.

Fazilet ve fedakarlık gibi meziyetlerin sevâik-i ahlâkiye ve mâneviyesi meyânında kadınlığın ve ona ait hissiyatların pek büyük bir mevkii olduğuna nazaran hanımlarımızın mesâ-i milliye de metanet ve ciddiyetle terakkileri erkekler için medâr-ı teşvik ve ensâl-i müstakbele için de nümûne-i imtisal olacaktır. Bundan dolayıdır ki Sivas hanımlarının gösterdiği şu fedakârlığı bütün Müdafaa-i Hukuk Cemiyetleri merkezlerine ta'mîm ederek bütün Türk hanımlarının da aynı eser-i hamiyeti ibrazda davet olunmasını muvafık bulduk. Bilumum Anadolu hanımları tarafından derhal kabul edileceğine emin olduğumuz bu teşebbüsün birinciliği şerefini ihraz buyurmuş olmalarından dolayı Sivas hanımları cidden sezâvâr-ı tebriktir. Hissiyât-ı medeniye ve içtimaiyemiz namına pek mes'ut atîler va'deden teşebbüsât-ı muhteremelerinde her türlü müzaharete ve her türlü

emre müheyya ve muntazir olduğumuzu arz ile takdim-i ihtiramât eyleriz Efendim. (5)

Anadolu kadınları Müdafaa-i Vatan Cemiyetinin 11 maddelik nizamnamesi bir broşür halinde basılmış, şu esasları ortaya koyuyordu:

“Madde 1- Merkezi Sivas'ta olmak ve bütün Anadolu'nun icap eden mahallerinde birer müstakil şubeleri bulunmak üzere Anadolu Kadınları Müdafaa-i Vatan Cemiyeti namıyla bir cemiyet teşekkül etmiştir.

Madde 2- Devleti Aliye-i Osmaniye ile Düvel-i İtiâfiye arasında mün'akit mütarekenamenin imza olunduğu 30.10.1918 tarihinde elimizde kalan ve her noktasında ekseriyeti İslamlar teşkil eden aksay-i Memalik-i Osmaniye yekdiğerinden ve camia-i Osmaniye'den gayrı kabil-i tecezzi ve infikâk bir küldür...

Madde 3- Her türlü işgal ve müdahalenin ve bilhassa Rumluk ve Ermenilik teşkili gayesine matûf hareketin reddi hususlarında cemiyetimiz mukavemet ve müdaafa için lazım gelen her şeye tevessül edecektir... Fakat millet

<https://www.turkgun.com/telgraf-ve-kartlarla-ısgali-protesto-makale-42294>

ve vatanımızın zararını mucip her teşebbüsü red ile erkeklerimizle beraber ve bütün varlığımızla müdafaa olunacaktır.

Madde 4- Cemiyetimiz azay-ı faale ve tabiyeden müteşekkildir. Bütün İslam Hanımları azay-i tabiyesindedirler. Bu mukaddes gayemizin temini için bilcümle İslam hemşirelerimiz müttehiden çalışacaklardır. Yalnız tahtı işgalde bulunup arzu-

larını bilfiil istimal ve serbest izhar edemeyen hemşirelerimiz şimdilik mazur görülecektir.”

Bundan sonraki 5 ten 11. Maddeye kadar olan kısımlar teşkilat ve vazifelerden bahsetmektedir. (6)

Cemiyet çalışmalarına başlayınca, bir taraftan da Anadolu'nun birçok il ve ilçelerinde şubeler kurulması için girişimde bulunmaya başladılar. 18 Aralık

1919'da ülkenin tüm il ve ilçelerinde şubeler açılması için genelgeler gönderildi. Aynı zamanda haksız işgaller ve katliamlar nedeniyle İtilaf devlet yetkililerine protestolar göndererek tepkilerini dile getirdiler. Cemiyet yönetimi, Kilis'teki Fransız Komutanlığına, İstanbul'daki İtilaf Devletleri Temsilcileri, Padişah ve Sadrazama, Dahiliye Nezaretine, Osmanlı Mebuslar Meclisine, ABD Başkanı Wilson'un eşine, Fransız Cumhurbaşkanı'nın eşine, İtalya ve İngiltere Kraliçesine tepkilerini belirten telgraflar gönderildi. Bu telgraflarda, vatanımızdaki yaşlı, kadın, kız ve çocukların içinde buldukları vahim durum anlatılarak, bu zulme son verilmesini ve işgalin kaldırılarak milletimize hürriyetinin yeniden kazandırılmasını istemişlerdir.

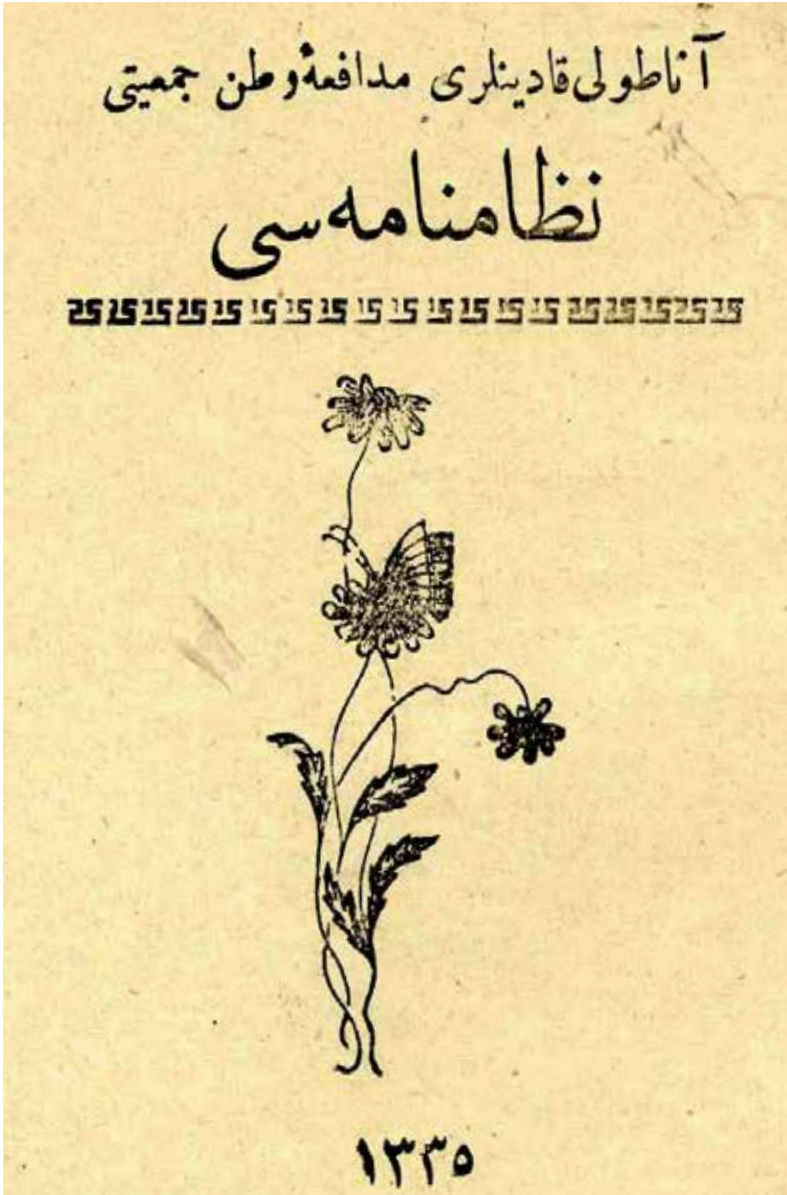
Mustafa Kemal Paşa, Sivas Vilayetinde olduğu gibi ülkenin birçok ilinde de kadınların cemiyet kurmasını istiyordu. 14 Ocak 1920'de Denizli'deki hanımların cemiyet kurmaları için şu telgrafi çekiyordu:

“Denizli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti Riyasetine

Sivas Hanımları (Anadolu Kadınları Müdafaa-i Vatan Cemiyeti) namıyla merkezi Sivas'ta olmak üzere bir cemiyet teşkil etmişlerdir... Binaenaleyh oraca da Hanımefendilerin teşvikiyle bir cemiyet teşkil ettirilerek neticenin bildirilmesi müteemnadır efendim. (7)

Milli Mücadelenin sonuna kadar Türk kadınlarına önderlik yapan Sivaslı hanımlar, ülkenin genelinde şubeler açtırarak milli mücadele ruhunu aşıladılar. Genel merkez Sivas olmak üzere Kayseri, Kastamonu, Eskişehir, Erzincan, Konya, Amasya, Burdur, Yozgat, Aydın, Bolu, Niğde, Viranşehir, Pınarhisar ve Kangal gibi il ve ilçe merkezlerinde şube açtirdılar.

Kastamonu temsilciliğine bağlı kadınlar, 15 Ocak 1920'de İngiliz

Anadolu Kadınları Müdafaa-i Vatan Cemiyeti Nizamnamesi

https://ataturkilkeleri.deu.edu.tr/ai/uploaded_files/file/dergi%2024/08_.pdf

Birleşik Krallık Başbakanı Lord George'nin eşine çektikleri telgrafta şöyle diyorlardı: **“Türk Milletinin kadınlı erkekli savaşlarda can vermeyi asla düşünmeyeceği, eğer silah ve cephanemizin bulunmadığına ümit bağlanıyorsa, düşmanları tırnaklarımızla boğacağımızı ve gerekirse toprağın üstünde şeref-sizce yatmaktansa, toprağın altında kahramanca yatmayı tercih edeceğimizi bildiririz...”** (8)

Anadolu Kadınları Müdafaa-i Vatan Cemiyetinin, Fransızlarla birlikte Ermenilerin Maraş'ta yaptıkları katliamların ve vahşiliklerin önüne geçilmesi için Sadrazamlık ve İçişleri makamlarına 1 Şubat 1920'de çekilen telgrafta şöyle diyorlardı:

“Huzur-ı Sami-i Sadaretpenâhiye Dahiliye Nezaret-i Celilesine

Sivas'ın umum İslam kadınları bugün yine içtima ederek Maraş'ta Fransızlarla Ermenilerin birleşerek oradaki din kardeşlerimizi memleketlerinin içerisinde top, mitralyöz ateşleri arasında öldürmelerini mümessiller vasıtasıyla protesto ettik. Erkeklerimiz değil, kadınlarımız bile artık bu adaletsizliğe tahammül edemeyeceğiz...

Bıçak kemiğe dayandı. Türklere iki yol vardır: Ya şerefle yaşamak, ya namusuyla ölmek. Üçüncü bir yol bilemiyoruz. Maraş bugün Sivas'ın bir ayağıdır. Aramızda dört günlük mesefe vardır. Bizim ayağımız kesilirken onun acısını duymayacak kadar hissiz bir millet değiliz. Muhterem kabine reisimiz ve dahiliye nazırımız, zat-ı devletlerinizden hürmet ve tazizlerle istirham ediyoruz. (9)

Maraş'ın Fransızlar tarafından işgal edilmesi üzerine 6 Şubat 1920'de yapılan genel toplantıda Başkan Melek Reşit Hanım bir konuşma yaparak şunları söyledi: **“... Maraş'taki din kardeşlerimize imdat için**

bugün erkek kardeşlerimiz müdafaa gittiler ve daha da gidiyorlar. Biz de onların kardeşleri isek hiç olmazsa küçük bir ihtiyaçlarını temin için para toplayalım. Sivas Müdafaa-i Hukuk erkek cemiyetine teslim edelim...” 7 Şubat 1920 günü Maraş müdafaası için 500 lira toplanıp Mustafa Kemal Paşa'ya bildirildi. Paranın 300 lirası Maraş müdafaası için, 100 lirası İzmir felaketzedeleri için, kalan 100 lirada ihtiyaç için cemiyet kasasına kondu. (10)

Ayrıca Fransızların Maraş'taki işgaleri sırasında, Bitlis Defterdarının eşinin evindeki mazgaldan ateş açıp 8 düşmanı öldürerek, gece vakti asker kıyafeti giyip silahlı çatışmaya katıldığını, Mustafa Kemal Paşa Sivaslı hanımlar cemiyetine bildirince, cemiyet yönetimi kahraman Hanımefendiye çektiği tebrik telgrafta şöyle diyorlardı:

“Maraş'ta Bitlis Defterdarı Beyefendinin Zevce-i Muhteremeleri Hanımefendiye

Zulme karşı mücadele-i vakanız her türlü takdir ve tebtilin fevkindedir. Cemiyetimiz nam-alinizi mücahidin-i İslam'ın sername-i ibtihadı olarak ilan etmekle iftihar ve takdim-i tebrikat ve ihtiramat eyler muhterem hemşirem Efendim.” (11)

Cemiyet ayrıca, İstanbul'daki gazetelerde yayınlanan yıkıcı ve zararlı yazılara son verilmesini Osmanlı Matbuat Cemiyetine telgraf çekerek **“Ülkenin istiklali için yeterli mücadele vermediklerini, bu durumu kınadıklarını”** belirtmişlerdir.

Sivas Anadolu Kadınları Müdafaa-i Vatan Cemiyetinin diğer çalışmaları ise, cephedeki askerlere her hanımın birer çorap örek yerel askeri görevlilere teslim etmeleri için bağlı olan şubelere yazı göndermiştir. Kurban Bayramlarında kesilen kurban derilerinin yününden çorap, fanila örülme-

sini, derilerin de satılarak elde edilecek paranın cepheye gönderilmek üzere askeri görevlilere teslim edilmesi istenmiş, etlerden ise kavurma yaparak yetim, kimsesiz ve yaşlılara verilmesi sağlanmıştır. Şehit ailelerine yardım ediliyor, şehit çocukları sünnet ettiriliyordu.

Milli Mücadele yıllarında ilk ve resmi olarak kurulan, vefakâr ve fedakâr kahraman Sivaslı kadınlarımızın bulunduğu Anadolu Kadınları Müdafaa-i Vatan Cemiyeti hakkında, ne yazık ki okul kitaplarında, basın ve medyada bilgilendirme yapılmamış, Türk çocukları da geçmişlerinden ve bu vatanın kahraman kadınlarının verdiği mücadeleden habersiz kalmışlardır.

KAYNAKÇA

- 1- Prof. Dr. Recep Toparlı-Sivas Kongresi Belgeleri-Sivas Vilayet Kitaplığı-Sivas 2015-S.25
- 2-3-Ergun Tarıkahya- Sivas Anadolu Kadınları Müdafaa-i Vatan Cemiyeti-Sivas Valiliği Y.-S.5.10
- 4- 5-7-9- Milli Mücadelede Anadolu Kadınları-Sivas Borsası Dergisi-Borsa 58-Yıl.1 Sayı.3-Nisan 2012-S.38-39-40
- 6-8-Prof. Dr. Afet İnan-Tarih Boyunca Türk Kadınının Hak ve Görevleri-M.E.B.Y.-İst.1982-S.128-131
- 10- 11- Ahmet Necip Günaydın-Milli Mücadelede Sivas 108 Gün- Sivas İl Kültür Y. 2009-S.237-238
- Mehmet Özel-Cephelerden Kurtuluş Savaşına-Türk Şehitlikleri ve Anıtları Vakfı-1995
- Şefika Kurnaz-Cumhuriyet Öncesinde Türk Kadını-Milli Eğitim Basımevi- İst.1992
- Prof. Dr. Recep Toparlı-Sivas Kongresi Tutanakları- Sivas Vilayet Kitaplığı- Sivas 2015
- Salahî R. Sonyel- Mustafa Kemal ve Kurtuluş Savaşı-Türk Tarih Kurumu Yay. C-1. Ank.2008
- Mustafa Baydar-Kurtuluş Savaşında Türk Kadını-İst.1972